

MINISTER
Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Warszawa, dnia 2016 r.

DSR-IV.071.7.2016.GJ

Pan
Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich

Pan
Marek Michalak
Rzecznik Praw Dziecka

Odpowiadając na wystąpienie z dnia 11 maja 2016 r. znak: ZSS.422.24.2016.KT oraz z dnia 23 maja 2016 r. znak: ZSS.422.27.2016.KT, w sprawie zjawiska niealimentacji oraz problematyki aktywizacji zawodowej dłużników alimentacyjnych, uprzejmie informuję;

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, planuje przeprowadzenie kampanii społecznej, której celem będzie nagłośnienie problemów związanych ze zjawiskiem niealimentacji i zachęcenie do płacenia alimentów. Kampania będzie prowadzona z partnerami społecznymi, w tym ze Stowarzyszeniem „Dla Naszych Dzieci”.

W ramach kampanii planowane jest przygotowanie m.in. cyklu materiałów informacyjnych oraz animowanego filmu dot. alimentów, który skupi się na pokazaniu korzyści z płacenia alimentów. Planowane jest wykorzystanie różnych kanałów komunikacji. Materiały będą rozpowszechniane w mediach, a także zamieszczane na stronie internetowej resortu oraz w mediach społecznościowych. Dodatkowo, ministerstwo będzie informowało na bieżąco o przebiegu kampanii, w mediach społecznościowych.

Przekaz kampanii będzie skupiać się na pokazaniu, że za dziecko odpowiedzialni są obydwój rodzice. Pieniądze z alimentów pozwalają na sfinansowanie opieki zdrowotnej, edukacji oraz na rozwijanie pasji dziecka. Planowane jest także zaproszenie

do współpracy ekspertów oraz znanych osób, które zaprezentują dobre praktyki płacenia alimentów na dzieci. Start kampanii jest zaplanowany na jesień bieżącego roku, czyli w okresie, kiedy rodziny mają zwiększone wydatki związane z początkiem roku szkolnego.

Odnosząc się natomiast do zawartych w piśmie z dnia 23 maja 2016 r. propozycji zmian w zakresie aktywizacji dłużników alimentacyjnych, uprzejmie informuję, że zgodnie z art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2016, poz. 169 z późn. zm.), w przypadku gdy dłużnik alimentacyjny nie może wywiązać się ze swoich zobowiązań z powodu braku zatrudnienia, organ właściwy dłużnika (tj. wójt, burmistrz lub prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dłużnika alimentacyjnego):

- 1) zobowiązuje dłużnika alimentacyjnego do zarejestrowania się jako bezrobotny albo jako poszukujący pracy w przypadku braku możliwości zarejestrowania się jako bezrobotny;
- 2) informuje właściwy powiatowy urząd pracy o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużnika alimentacyjnego.

Należy wskazać, że dłużnicy alimentacyjni, którzy zarejestrują się w powiatowym urzędzie pracy mogą, na zasadach ogólnych, skorzystać z szerokiego spektrum wsparcia w zakresie aktywizacji zawodowej, określonego w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2016 r., poz. 645 z późn. zm.), obejmującego m.in.:

- pomoc w znalezieniu pracy, przede wszystkim przez pośrednictwo pracy, a w razie braku możliwości zapewnienia odpowiedniej pracy, także przez poradnictwo zawodowe,
- pomoc w szeroko rozumianym rozwoju zawodowym przez oferowane szkolenia, staże, przygotowanie zawodowe dorosłych, sfinansowanie studiów podyplomowych, stypendia na kontynuowanie nauki,
- pomoc w podjęciu zatrudnienia subsydiowanego u pracodawcy przez skierowanie do wykonywania prac interwencyjnych lub robót publicznych, skierowanie do pracy na refundowane stanowiska pracy,
- pomoc finansową w podjęciu działalności gospodarczej, pozwalającą również na pokrycie kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa niezbędnego dla osoby zakładającej własną firmę,

- pomoc w pobudzeniu własnej aktywności zawodowej oraz w podjęciu zatrudnienia poza miejscem zamieszkania w ramach: bonu szkoleniowego, bonu stażowego, bonu zatrudnieniowego, bonu na zasiedlenie,
- pomoc w powrocie na rynek pracy po przerwie związanej z wychowaniem dziecka w ramach narzędzi wspierających tworzenie miejsc pracy, takich jak grant na telepracę oraz świadczenie aktywizacyjne.

Część z ww. form kładzie nacisk na subsydiowanie zatrudnienia osób bezrobotnych, inne mają na celu umożliwienie zdobycia osobom bezrobotnym nowych kwalifikacji zawodowych, inne zakładają pobudzenie aktywności zawodowej osób bezrobotnych, zaś jeszcze inne skupiają się na pomocy osobom bezrobotnym najbardziej biernym na rynku pracy.

Wspólnym mianownikiem tych wszystkich form jest uzyskanie trwałego zatrudnienia przez osoby bezrobotne, zaś w przypadku braku możliwości jego uzyskania – ułatwienie osobom bezrobotnym podjęcia zatrudnienia krótkotrwałego, które w konsekwencji zwiększy szanse tych osób na dotarcie do trwałego zatrudnienia w przyszłości.

Szczególnego podkreślenia wymaga fakt, że w przypadku osób, którym niezbędne jest wsparcie niestandardowe, powiatowe urzędy pracy mogą przygotować program specjalny, który umożliwia wspieranie zatrudnienia bezrobotnych i poszukujących pracy, w sposób uwzględniający indywidualne potrzeby tych osób. Pomimo, iż dłużnicy alimentacyjni nie są wyszczególnieni w art. 49 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy jako grupa, której przysługuje pierwszeństwo w skierowaniu do udziału w programach specjalnych, mogą oni w pełni korzystać z tego instrumentu na zasadach ogólnych.

W tym miejscu należy wyjaśnić, że zgodnie z art. 33 ust. 2b ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, powiatowy urząd pracy, udzielając bezrobotnemu pomocy, niezwłocznie po rejestracji zobowiązany jest ustalić dla bezrobotnego profil pomocy, oznaczający właściwy ze względu na jego potrzeby zakres form pomocy określonych w ww. ustawie.

Sposób ustalenia profilu pomocy określony został szczegółowo w przepisach rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 maja 2014 r., w sprawie profilowania pomocy dla bezrobotnego (Dz. U. 2014 r., poz. 631). Zgodnie z § 2 ww. rozporządzenia, doradca klienta, podczas wywiadu z bezrobotnym, dokonuje analizy jego sytuacji oraz szans na rynku pracy biorąc pod uwagę dwie zmienne: oddalenie bezrobotnego od rynku pracy i jego gotowość do wejścia lub powrotu na rynek pracy. Przez oddalenie od

rynku pracy rozumie się czynniki utrudniające bezrobotnemu wejście lub powrót na rynek pracy. Informacje, na podstawie których urząd pracy ustala oddalenie bezrobotnego od rynku pracy to: wiek, płeć, poziom wykształcenia, umiejętności, uprawnienia i doświadczenie zawodowe, stopień niepełnosprawności, czas pozostawania bez pracy, miejsce zamieszkania pod względem oddalenia od potencjalnych miejsc pracy i dostępność nowoczesnych form komunikowania się z powiatowym urzędem pracy i pracodawcami. Natomiast przez gotowość do wejścia lub powrotu na rynek pracy rozumie się czynniki wskazujące na potrzebę i chęć bezrobotnego do podjęcia pracy. Informacje, na podstawie których urząd pracy ustala gotowość do wejścia lub powrotu na rynek pracy to: zaangażowanie w samodzielne poszukiwanie pracy, gotowość do dostosowania się do wymagań rynku pracy, dyspozycyjność, powody skłaniające do podjęcia pracy, powody rejestracji w powiatowym urzędzie pracy, dotychczasowa oraz aktualna gotowość do współpracy z powiatowym urzędem pracy, innymi instytucjami rynku pracy lub pracodawcami.

Doradca klienta podczas wywiadu z bezrobotnym wykorzystuje pomocnicze narzędzie, udostępniane przez ministra właściwego do spraw pracy, którym jest wystandaryzowany *Kwestionariusz do profilowania pomocy dla osób bezrobotnych (Kwestionariusz)*. Narzędzie składa się z 24 pytań oraz katalogu odpowiedzi na poszczególne pytania, które ułatwiają uzyskać doradcy klienta informacje o czynnikach utrudniających bezrobotnemu wejście lub powrót na rynek pracy oraz o jego gotowości do wejścia lub powrotu na rynek pracy. *Kwestionariusz* nie uwzględnia informacji o pozostawaniu przez bezrobotnego dłużnikiem alimentacyjnym.

Wydaje się, że w przeciwieństwie do takich czynników jak wiek, długotrwałe pozostawanie bez pracy, korzystanie z pomocy społecznej, opieka nad dzieckiem lub niepełnosprawność, które bez wątplenia powodują obiektywnie trudniejszą sytuację bezrobotnego na rynku pracy (wpływając na jego oddalenie od rynku pracy), i które zostały uwzględnione w *Kwestionariuszu*, czynnik pozostawania dłużnikiem alimentacyjnym nie pozostaje w bezpośrednim związku z oddaleniem bezrobotnego od rynku pracy lub jego gotowością do wejścia na rynek pracy. Taki postulat nie pojawił się również na etapie przygotowywania *Kwestionariusza*, który obejmował dwa pilotaże w 29 powiatowych urzędach pracy, w których udział wzięło 6 605 osób bezrobotnych.

Należy również podkreślić, że pomoc udzielana każdej osobie bezrobotnej, w tym również osobie będącej dłużnikiem alimentacyjnym, bez względu na ustalony profil pomocy odbywa się na podstawie indywidualnego planu działania (IPD). IPD przygotowywany jest

zawsze przy udziale bezrobotnego i zawiera w szczególności działania możliwe do zastosowania przez urząd pracy, działania planowane do samodzielnej realizacji przez bezrobotnego, terminy realizacji poszczególnych działań, terminy kontaktów z urzędem pracy oraz termin i warunki zakończenia realizacji IPD. O zastosowaniu określonych w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy form pomocy decyduje urząd pracy, który na podstawie analizy sytuacji i potrzeb bezrobotnego, zobowiązany jest udzielać mu pomocy w sposób celowy i z zachowaniem zasad optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów i uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów. Doradca klienta zobowiązany jest również do stałej opieki nad bezrobotnym, obejmującej monitorowanie sytuacji i postępów w realizacji działań przewidzianych dla bezrobotnego. W tym celu, zgodnie z § 8 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 maja 2014 r. w sprawie profilowania pomocy dla bezrobotnego (Dz. U. 2014 r., poz. 631), kontaktuje się z bezrobotnym co najmniej raz na 60 dni.

Konkludując, uprzejmie informuję, że mając na uwadze bardzo trudną sytuację dzieci, na które nie są płacone alimenty resort pracy rozważy wprowadzenie grupy dłużników alimentacyjnych do art. 49 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w którym zostały określone grupy bezrobotnych, którym przysługuje pierwszeństwo w dostępie do programów specjalnych.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że obecnie, we współpracy z Ministerstwem Sprawiedliwości, właściwym w sprawach egzekucji orzeczeń sądowych, w tym także egzekucji alimentów, analizowane są możliwości podjęcia działań o zakresie międzyresortowym, zmierzających do wypracowania nowych rozwiązań dotyczących problematyki niealimentacji, w tym również poprawy skuteczności egzekucji alimentów.